

*“Обществена подкрепа за устойчивото управление на зоните по Натура 2000
по черноморското крайбрежие”*

*Този документ е създаден с финансовата подкрепа на ФМ на ЕИП. Цялата отговорност за
съдържанието на документа се носи от Черноморска мрежа на неправителствените
организации и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ
отразява официалното становище на ФМ на ЕИП и Договарящия орган.*

ПРЕДВАРИТЕЛЕН

ПЛАН

ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „БОСНА”

Бургас, 2010 г.

Черноморска мрежа на
неправителствените организации

Бургаска асоциация за
екологичен и селски туризъм

Предлаганият Предварителен план за действие за защитена зона „Босна” е изготвен от Бургаската асоциация за екологичен и селски туризъм, която е подизпълнител на проект „Обществена подкрепа за устойчивото управление на зоните по Натура 2000 по черноморското крайбрежие“ на Черноморската мрежа на НПО който се осъществява в Североизточен и Югоизточен район за планиране, с подкрепата на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Фонда за подкрепа на НПО — България (2008—2010) в рамките на приоритет „Опазване на околната среда и насърчаване на устойчивото развитие“.

С този проект се цели да бъде привлечено вниманието на обществеността и местното население към темата за опазването на околната среда по българското черноморско крайбрежие и националната мрежа Натура 2000, както и да се осигури обществена подкрепа за опазване на биоразнообразието в зоните по Натура 2000 по българското черноморско крайбрежие.

Практическото реализиране на проекта ще даде възможност местното население, в района на защитена зона «Босна», да оказва влияние върху работата на публичния сектор в прилагането на устойчиви решения за екологично управление на тези природни обекти и предотвратяване фрагментирането на защитените зони по Натура 2000. От друга страна в много райони на черноморското крайбрежие усилено се развива туристическата деност и свързаните с нея социално-икономически планирания, които трябва да спазват принципите за опазване на околната среда, както и на условията на прозрачност и активно включване на местното население в процесите на управление, опазване и взимане на решения свързани със защитена зона «Босна».

Настоящият Предварителен план за действие е основа, на която ще се изграждат бъдещите отношения между местното население, общинските власти, горските стопанства и КОМПЕТЕНТНИТЕ ВЛАСТИ в съвместната им дейност по опазването и управлението на защитената зона. Той ще послужи и на новоучреденото сдружение «Босна» в проучването на защитената зона, нейните проблеми и подготовката за разработване на План за нейното управление.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Въведение.....6

ЧАСТ I ОБОСНОВКА

Планът за действие в съответствие с националната и европейска политика за околната среда.....	7
---	---

ЧАСТ II СЪСТОЯНИЕ НА ЗОНА „БОСНА”

Потенциално защитена зона “Босна” BG 0000208	9
<i>Местоположение и граници</i>	9
<i>Площ</i>	9
<i>Административен район</i>	9
<i>Биогеографски район</i>	10
<i>Качество и значимост</i>	10
<i>Собственост</i>	10
Управление.....	11
Основни цели на защитената зона.....	11
Връзка с други обекти от Натура 2000.....	12
Връзка с КОРИНЕ биотопи места.....	12
Природозащитен статут.....	12
Национално природозащитно законодателство.....	12
<i>Червена книга</i>	13
Международни конвенции.....	13

ЧАСТ III БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Екосистеми и хабитати.....	14
<i>Растителност</i>	14
<i>Фауна</i>	16

ЧАСТ IV ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Предназначение и особености на разработката.....	20
Цел на Плана.....	20
Методология на плана.....	21
Какво цели Планът за действие.....	22
Законова основа.....	23

ЧАСТ V ДЕЙНОСТИ, ОКАЗВАЩИ ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ПРЕДМЕТА НА ОПАЗВАНЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „БОСНА”

Режим на опазване.....	24
Заплахи и лимитиращи фактори.....	26
Природни фактори.....	26
<i>Глобално затопляне.....</i>	<i>26</i>
<i>Екстремални климатични условия.....</i>	<i>27</i>
Утъпкване на значими местообитания.....	27
Антропогенни и подлежащи на управление фактори.....	27
Урбанизация.....	27
Употреба на хербициди и пестициди в горското стопанство.....	28
Инфраструктурни съоръжения.....	28
Билкосъбиране.....	29
Събиране на сухоземни костенурки.....	29
Пожари.....	29

ЧАСТ VI УПРАВЛЕНИЕ

Първи стъпки за разработване на плана.....	30
Разработване и прилагане на преки природозащитни мерки в защитена зона „Босна”.....	30
Дейности на местните екологични организации за опазване на защитена зона „Босна”.....	31
Разработване и прилагане на образователна и информационна кампания за опазване на защитена зона „Босна”.....	31
Повишаване осведомеността на населението за необходимостта от опазване на защитена зона „Босна”.....	31
<i>Информационни материали.....</i>	<i>31</i>
Провеждане на образователни кампании за популяризиране на защитената зона.....	32
<i>Съвместни образователни дейности с медиите.....</i>	<i>33</i>
<i>Печатни издания.....</i>	<i>33</i>
Мониторинг и проучване.....	33
Отношение на местното население към защитена зона „Босна”.....	33
Икономическо значение.....	34

ЧАСТ VII ЗАЩИТЕНА ЗОНА „БОСНА” И ТУРИЗМЪТ

Туристическа дейност.....	42
Предпоставки за развитие на познавателен, екологичен и селски туризъм.....	42
Информирание на обществеността и участие при взимане на решения	
Отнасящи се до защитената зона.....	43

ЧАСТ VIII

ФИНАНСИРАНЕ

Местни източници на финансиране.....	43
Международни източници на финансиране.....	43
Изпълнение и корекция на плана.....	43

Въведение

Настоящото предложение за разработване на Предварителен план за действие е първата стъпка, за създаване на целенасочени дейности за опазване на защитена зона „Босна” и нейното управление. Този План определя насоките, стъпките и институционалните отговорности за бъдещото опазване на защитена зона „Босна”.

Необходимостта от разработването на План за действие за опазване и управление на защитена зона „Босна” се налага от факта да бъдат изяснени важните хабитати на територията на защитената зона, тяхната роля в природата и свързаните с тях животински видове. В този план се посочват и проблемите свързани с опазване на защитената зона и необходимите мерки за тяхното решаване. С Плана за действие се очертават и основните дейности насочени към опазване и управление на защитена зона „Босна”.

Обсъждането с местното население ще разкрие възможностите за развитие на дейности и услуги свързани с познавателния, екологичния и селски туризъм в селищата граничещи със защитената зона. Практическото реализиране на този план ще даде възможност за включване на местното население в управлението, опазването и използването на защитената зона при строго спазване на природозащитните закони. По този начин местното население ще бъде заинтересовано да се грижи за опазване на природните дадености в защитена зона „Босна”, които могат да станат източник на допълнителен доход. Развитието на познавателния туризъм ще създаде предпоставки за развитие на селския и екологичен туризъм.

Планът за действие, който ще се изпълнява от сдружение „Босна”, е първата крачка към създаване на база за разработване на План за управление на защитената зона, при активното участие на местните сдружения и населението.

ЧАСТ I

ОБОСНОВКА

Предварителният планът за действие в съответствие с националната и европейска политика за околната среда

Предлаганият Предварителен план трябва да се разглежда като гъвкав инструмент, който подлежи на периодично осъвременяване и развитие съгласно състоянието и промените настъпили в защитената зона.

Настоящата разработка се отнася за потенциално защитена зона „Босна” и следва да бъде разглеждана в съответствие с принципите на световната, европейската и националната политика в областта на околната среда и устойчивото развитие. Тези принципи са изразени в Декларациите на Световните конференции на ООН по околна среда-Стокхолм, 1972, по околна среда и развитие, Рио-де-Жанейро-1992 и по устойчиво развитие-Йоханесбург- 2002, Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие (ратифицирана от Република България, 02.1996 и неин равноправен член от 16.07.1996 г.), Договорът от Лисабон на ЕС (ратифициран от Република България, 21.03.2008).

Опазването произтича и от някои национални документи. В чл. 15 от Конституцията на Република България (1991) е записано осигуряването и опазването на възпроизводство на околната среда, поддържането и разнообразието на живата природа.

В Хартата на основните права на ЕС (2007), приета в края на 2007, член 37 определя “Високото равнище на опазване на околната среда и подобряването на нейното качество трябва да бъдат включени в политиките на Съюза и гарантирани в съответствие с принципа на устойчивото развитие”.

В Националната стратегическа референтна рамка за периода 2007–2013 г. по отношение на биологичното разнообразие се посочва *„За опазването на това наследство са необходими действия в дългосрочен план за съхраняване на естествените хабитати на редките видове, разширяване на защитените територии и въвеждане на механизми за тяхното управление; формулиране, утвърждаване и реализиране на*

планове за действия в защита на определени видове, които са силно застрашени от изчезване, особено застрашените видове в европейски/глобален мащаб; създаване и развитие на защитени зони в рамките на екологичната мрежа НАТУРА 2000 и кампании за повишаване на общественото разбиране на проблемите на околната среда.”

Нов етап в българското природозащитно дело е приемането на Закона за защитените територии през 1998 г. През следващата година Министерството на околната среда и водите разработва Национален план за опазване на биологичното разнообразие. На съвременни основи се поставя и опазването на дивата флора и фауна в страната. През 2002 г. е приет Закон за биологичното разнообразие, в който опазването на българската флора и фауна и местообитания с европейско значение са едни от приоритетите на страната. През периода 2005-2007 г. започва изграждането на екологична мрежа Natura 2000 в България и прилагането на Директива 92/43 ЕЕС- защитена зона за хабитатите и 79/409 ЕЕС-защитена зона за птиците.

ЧАСТ II

СЪСТОЯНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „БОСНА”

Потенциално защитена зона “Босна” BG 0000208

Тази зона е одобрена от Националния съвет по биологично разнообразие на 13.09.2007 г. Одобрена с решение на Министерски съвет № 661 от 16 октокомпетентните власти 2007 г. Одобреният от Министерски съвет списък е публикуван в ДВ брой 85 от 23.10.2007 г.

Местоположение и граници

Потенциално защитена зона „Босна” обхваща северната част на Странджа планина извън границите на Природен парк "Странджа". Защитената зона включва територии от 4 общини – Царево, Созопол, Приморско и Малко Търново.

Зоната е разположена на географска дължина E 27 ° 11 ' 41 " и географска ширина N 42 ° 11 ' 13 ".

По-голямата част от територията ѝ е покрита с гъсти дъбови гори. Много малки реки от Черноморския басейн са все още добре запазени.

На територията на зоната няма защитени територии.

Площ

Общата площ на зоната е 162 258,88 дка. Надморска височина от 8 до 443 m, средна н.в. 224 m. Над 85% от зоната са гори, 11% са храсталаци, орни земи и пасища и 2% са водни площи.

Над 60% от Босна е покрита с балкано-панонски церово- горунови гори (код 91M0). Зоната е от голямо значение за местообитания, като – западнопонтийски букови гори (код 91S0) и европейски сухи ерикоидни съобщества (код 4030).

Административен район

Защитената зона попада в югоизточния район - BG06 по NUTS в границите на Бургаска област - BG061.

Биогеографски район

Зона „Босна” е разположена изцяло в границите на черноморския биогеографски район.

Качество и значимост

Мястото е от особена важност, с богата флора и фауна. До последните няколко години беше добре запазено, но човешкото влияние се увеличава.

Собственост

Държавно-публична: 7.31%; Държавно-частна: 20.21%;
Общинско-публична: 2.56%; Общинско-частна: 15.58%;
Управлявана от общината: 9.20%; Частна: 42.27%; Смесена:
2.60%; Обществени организации: 0.20%; Религиозни организации:
0.06%.

Управление

Контролът по прилагане на законодателството се осъществява от Министерството на околната среда и водите в лицето на неговото регионално поделение РИОСВ, Бургас.

Защитената зона попада и в границите и съответната компетенция на:

- Басейнова дирекция: Черноморски район;

- Област: Бургас;
- Община: Малко Търново, Приморско, Созопол, Царево;
- РДГ: Бургас;
- ДГС/ДЛС: Граматиково, Ново Паничарево, Царево;

Основните цели на защитената зона:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

По класове земно покритие, площта на предложената защитена зона “Босна” се разпределя в следните групи:

- широколистни листопадни гори с 83 % от общата площ;
- смесени гори с 4 % от общата площ;
- храстови съобщества със 7 % от общата площ;
- сухи тревни съобщества, степи с 2 % от общата площ;
- водни площи във вътрешността с 2 % от общата площ;
- екстензивни зърнени култури с 1 % от общата площ
- друга орна земя с 1 % от общата площ.

От община Царево в защитена зона “Босна” попадат землища на населените места Бродилово, Велика, Изгрев, Кондолово, Фазаново и Царево. Предлага се да се урбанизират сравнително малки територии до населените места т.е до регулационните граници за обособяване на вилни зони с цел съживяване на населените места, създаване на заетост във връзка с развитие на туризъм, респективно повишаване стандарта на живот на населението в населените места. Не се засяга горски фонд а се предлага промяна предназначението на земята на пустеещи площи в близост до населените места. Предлаганите терени граничат със защитена зона “Босна”, но не попадат в нея.

Връзка с други обекти от Натура 2000

Защитената зона “ Босна“ има връзка с Корине биотопи обект с F00007200 “Странджа”, с който частично се припокрива, както и с:
 BG0002040 Странджа
 BG0001001 Ропотамо

Връзка на защитена зона «Босна» с КОРИНЕ биотопи места

F00007200 Странджа * - 81.14 %

Природозащитен статус

Национално природозащитно законодателство

Защитена зона «Босна» е одобрена от Националния съвет по биологично разнообразие от 13.09.2007 г. и решение на Министерски съвет № 661 от 16 октокомпетентните власти 2007 г. Одобреният списък от Министерски съвет е публикуван в ДВ брой 85 от 23.10.2007 г.

Представителите на флората и фауната са поставени под закрила на Закона за биологичното разнообразие. Някои от редките и защитени видове са включени в Червената книга на страната. Част от растителните видове в границите на защитената зона са включени в Приложение II и III на Закона за биологичното разнообразие.

Според Чл. 278в. (Нов - ДВ, бр. 28 от 1982 г., изм. и доп., бр. 86 от 1991 г., предишен Чл. 278а, изм., бр. 10 от 1993 г., бр. 85 от 1997 г.) (3) (Изм. - ДВ, бр. 133 от 1998 г.) от Наказателен кодекс на страната, *който унищожжи или повреди изключително ценни единични и невъзстановими земни и скални образувания, пещери, екземпляри от европейски или световно застрашени диви растения и животни, обявени за защитени, се наказва с лишаване от свобода до три години или с глоба от двеста до две хиляди лева, както и с обществено порицание.*

Червена книга

Сухоземните костенурки (*Testudo graeca* и *Testudo hermanni*) не са включени в Червената книга на Република България от 1985 г., но са включени в Червения списък (Red list) на Международния съюз за защита на природата (IUCN-2003). В проект е включването и на двата вида в предстоящото ново издание на националната Червена книга.

Международни конвенции

Директива 92/43 на ЕЕС от 21.05.1992 г. за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - Приложение II и IV на тази конвенция.

Директива 79/409 на ЕЕС.

Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна *CITES*.

Ратифицирана с решение на Великото народно събрание от 1990 г. (ДВ, бр. 103 от 1990 г.). В сила за Р България от 16 април 1991 г. Приложение II на конвенцията.

Бернска конвенция- ратифицирана от Р България на 25.01.1991 г. и влязла в сила от 01.05.1991 г., съгласно която страната се задължава да полага усилия за поддържане и адаптиране на популациите на видовете включени в приложенията на Конвенцията. Приложение II на конвенцията.

ЧАСТ III

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Екосистеми и хабитати

В стандартния формуляр за предлаганата защитена зона по Директивата за хабитатите, като обекти на охрана са включени следните типове местообитания от Приложение I на Директива 92/43 ЕЕС:

Код	Име	% Покритие
4030	Европейски сухи ерикоидни съобщества	0.48
6110	Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от <i>Alyso-Sedion albi</i>	0.001
8230	Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите <i>Sedo-Scleranthion</i> или <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>	0.28
9170	Дъбово-габъррови гори от типа <i>Galio-Carpinetum</i>	1.46
9180	Смесени гори от съюза <i>Tilio-Acerion</i> върху сипеи и стръмни склонове	0.0007
91M0	Балкано-панонски церово-91M0 горунови гори	61.476
91S0	Западнопонтийски букови гори	17.604

Растителност

За защитената зона не са посочени консервационно значими растителни видове. Към групата “*Други значими растителни видове*” като обекти на опазване са включени видовете:

Anemone pavonina Lam. (червена съсънка –в прил. III на ЗБР),

Atropa bella-donna L. (лудо биле, рядък вид),

- Calluna vulgaris* (L.) Hull. (обикновена калуна, рядък вид – в Прил III на ЗБР),
- Centaurea pichleri* Sibth. & Sm. (рядък вид – в Прил. III на ЗБР),
- Cistus salvifolius* L.(тамянка, рядък вид около с Бродилови и с. Кости в Прил. III на ЗБР),
- Cyclamen coum* Miller (пролетно ботурче, рядък вид),
- Cytinus clusii* (Nyman)Gand. (клузиев цитинус, паразит по лавдана (Cystus) – в Прил. III на ЗБР),
- Daphne pontica* L. (странджанско бясно дърво, рядък вид),
- Epimedium pubigerum* (DC) Morren & Decne (епимедиум, рядък вид–в Прил. III на ЗБР),
- Erica arborea* L. (пирен, застрашен вид – в Прил. III на ЗБР),
- Eryngium maritimum* L. (приморски ветрогон, рядък вид - в Прил. II и III на ЗБР),
- Fritillaria pontica* Wahlenb. (черноморска ведрица, балкански ендемит – в Прил. III на ЗБР),
- Galanthus nivalis* L. (снежно кокиче, застрашен вид–в Прил. III на ЗБР),
- Gaudinia fragilis* (L.) Beauv. (чуплива гаудиния,),
- Heptaptera triquetra* (Vent.) Tutin (триръбеста хептаптера, рядък вид, балкански ендемит),
- Neottia nidus-avis* (L.) Rich. (истинска гнездовка),
- Oenanthe millefolia* Janka. (хилядолистен воден морач , рядък вид , български ендемит),
- Orchis papilionacea* L. (пеперудоцветен салеп, рядък вид – в Прил. III на ЗБР),
- Primula vulgaris* Huds. ssp. *sibthorpii* (Hoffm.) W.W.Sm. & Forrest (безстъблена иглика),
- Pyrus eleagrifolia* Pall. ssp. *bulgarica* Valev (рядък вид, български ендемит),

Salvia forskahlei L. (качулуст конски босилек, рядък вид – в Прил. III на ЗБР),

Scandix australis L. (южно чапличе, рядък вид),

Sison amomum L. (сисон, рядък вид), *Sitta euroraеа* (горска зидарка),

Stachys thracica Dav. (тракийски чистец, рядък вид, балкански ендемит),

Teucrium lamiifolium D'Urv. (мъртвокоприволистно подъбиче, рядък вид – в Прил. III на ЗБР),

Trachystemon orientalis (L.) G. Don. fil. (Източен лопух),

Verbascum lagurus ssp. *ponticum* (Stef.) Koz. (лагуров лопен, застрашен вид – в Прил. III на ЗБР),

Vicia incisa Bieb. (изрязанолистна глушина, рядък вид).

Фауна

Предмет на опазване в защитената зона са консервационно значими видове животни от Приложение II към Директива 92/43/ЕЕС.

Земноводни и влечуги

Земноводни

Голям гребенест тритон - *Triturus karelinii*

Влечуги

Ивичест смок - *Elaphe quatuorlineata*

Обикновена блатна костенурка - *Emys orbicularis*

Шипобедрена костенурка - *Testudo graeca*

Шипоопашата костенурка - *Testudo hermanni*

Бозайници

Средиземноморски подковонос - *Rhinolophus blasii*

Голям подковонос - *Rhinolophus ferrumequinum*

Малък подковонос- *Rhinolophus hipposideros*

Остроух нощник *Myotis blythii*

Дългокрил прилеп- *Miniopterus schreibersi*

Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*)
Средиземноморски подковонос *Rhinolophus blasii*
Трицветен нощник- *Myotis emarginatus*
Широкоух прилеп -*Barbastella barbastellus*
Южен подковонос -*Rhinolophus euryale*

Европейски вълк - *Canis lupus*
Мишевиден сънливец -*Myomimus roachi*
Видра -*Lutra lutra*
Пъстър пор-*Vormela peregusna*
Рис -*Lynx lynx*

Риби

Уклея (Брияна, Облез) (*Chalcalburnus chalcoides*), Европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*).

Безгръбначни:

Обикновен паракалоптенус -*Paracaloptenus caloptenoides*
Callimorpha quadripunctaria, *Bolbelasmus unicornis*, Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Осмодерма (*Osmoderma eremita*), Алпийска розалия (*Rosalia alpina*).

Бисерна мида - *Unio crassus*.

Посочени са 22 вида птици, които са потенциално срещащи се в района. За потенциално защитена зона " Босна", като значими са категоризирани 7 вида животни, от които 5 вида прилепи и два вида безгръбначни. Всички видове са повече или по – малко свързани с *горските хабитати* и опазването им е свързано основно с опазването на техните местообитания. Мястото е от особена важност, с богата флора и фауна. До последните няколко години е добре запазено, но човешкото влияние се увеличава.

Птици

Птици включени в Приложение I на Дир.79/409/ЕЕС

Bubo bubo (Бухал), *Ciconia ciconia* (Бял щъркел), *Lullula arborea* (Горска чучулига), *Alcedo atthis* (Земеродно рибарче), *Caprimulgus europaeus* (Козодой), *Pernis apivorus* (Осояд), *Aquila chrysaetos* (Скален орел), *Lanius collurio* (Червеногърба сврачка), *Ciconia nigra* (Черен щъркел), *Lanius minor* (Черночела сврачка).

Редовно срещащи се мигриращи птици, които не са включени в Пр. I на Дир. 79/409/ЕЕС

Jynx torquilla (Въртошийка), *Sylvia atricapilla* (Голямо черноглаво коприварче), *Streptopelia turtur* (Гургулица), *Athene noctua* (Домашна кукумявка), *Parus lugubris* (Жалобен синигер), *Picus viridis* (Зелен кълвач), *Carduelis chloris* (Зеленика), *Emberiza cirrus* (Зеленогуша овесарка), *Galerida cristata* (Качулата чучулига), *Turdus merula* (Кос), *Buteo buteo* (Обикновен мишелов), *Merops apiaster* (Обикновен пчелояд), *Fringilla coelebs* (Обикновена чинка), *Coturnix coturnix* (Пъдпъдък) *Hirundo rustica* (Селска лястовица), *Miliaria calandra* (Сива овесарка), *Ardea cinerea* (Сива чапла), *Parus caeruleus* (Син синигер), *Emberiza melanocephala* (Черноглава овесарка), *Falco tinnunculus* (Черношипа ветрушка), *Otus scops* (Чухал), *Luscinia megarhynchos* (Южен славей).

Други значими животински видове

Земноводни

Зелена крастава жаба (*Bufo viridis*), Горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*), Дървесница (*Hyla arborea*), Сирийска чесновница (*Pelobates syriacus*).

Влечуги

Сива водна змия (*Natrix tessellate*), Степен гуцер (*Podarcis muralis*), Медянка (*Coronella austriaca*), Зелен гуцер (*Lacerta viridis*), Късокрак гуцер (*Ablepharus kitaibelii*), Ивичест гуцер (*Lacerta trilineata*), Кримски гуцер (*Podarcis taurica*), Смок-стрелец (Синурник) (*Coluber caspius*), Смок мишкар (*Elaphe longissima*), Пепелянка (*Vipera ammodytes*).

Риби

Речен кефал (*Leuciscus cephalus*), Малък речен кефал (*Petroleuciscus borysthenicus*), Обикновен шаран (*Cyprinus carpio*), Бяла риба (*Sander lucioperca*), Сом (*Silurus glanis*), Лешанка (*Phoxinus phoxinus*), Марунаш (*Vimba vimba*).

Птици

Сойка (*Garrulus glandarius*), Жълта овесарка (*Emberiza citronella*), Голям пъстър кълвач (*Dendrocopos major*), Градска лястовица (*Delichon urbica*), Жълта стърчиопашка (*Motacilla flava*), Яребица (*Perdix perdix*), Гарван (*Corvus corax*), Гривяк (*Columba palumbus*), Горска дърволазка (*Certhia familiaris*), Голям синигер (*Parus major*), Сврака (*Pica pica*), Орехче (*Troglodytes troglodytes*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Дългоопашат синигер (*Aegithalos caudatus*), Сиво каменарче (*Oenanthe oenanthe*), Черен бързолет (*Apus apus*), Авлига (*Oriolus oriolus*), Папуняк (*Upupa epops*), Горска зидарка

(*Sitta europaea*), Червеноглава сврачка (*Lanius senator*), Ушата сова (*Asio otus*), Голямо белогушо коприварче (*Sylvia communis*), Обикновен скорец (*Sturnus vulgaris*), Горска улулица (*Strix aluco*), Обикновена кукувица (*Cuculus canorus*).

Бозайници

Следизеемноморско прилепче (*Pipistrellus kuhlii*), Дива котка (*Felis silvestris*), Полунощен прилеп (*Eptesicus serotinus*), Полунощен прилеп (*Eptesicus serotinus*), Прилепче на Натузий (*Pipistrellus nathusii*), Обикновен /голям/ сънливец (*Glis glis*), Малък вечерник (*Nyctalus leisleri*), Воден нощник (*Myotis daubentonii*), Ръждив /обикновен/ вечерник (*Nyctalus noctula*), Голям /гигантски/ вечерник (*Nyctalus lasiopterus*), Язовец (*Meles meles*), Кафяво прилепче (*Pipistrellus pipistrellus*), Чакал (*Canis aureus*), Черноморска къртица (*Talpa levantis*), Кафяво прилепче (*Pipistrellus pygmaeus*), Златка (*Martes martes*),

ЧАСТ IV ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Предназначение и особености на разработката

Предназначението и режима на опазване и ползване на защитените обекти се определя от **Закона за защитените територии**. За всеки конкретен **защитен обект изискванията на закона се конкретизират и развиват чрез разработване на План за управление**. Той става основен документ, който регламентира режима, нормите и действията в рамките на **защитената зона**. Разработването на такъв документ дава основните елементи на защитената зона, както и значимостта на природните и социално-икономически дадености на зоната.

При разработването на настоящия материал са взети под внимание изискванията на НАРЕДБА № 5/МОСВ от 1.08.2003 г (ДВ, бр. 73/19.08.2003г) за подготовка на планове за действия за растителни и животински видове.

Настоящият проект за План за действие ще улесни бъдещата работа на изграденото сдружение „Босна”, което ще представлява местното население, общинските и горските власти и ще се грижи за управлението и опазването на защитена зона „Босна”.

ЦЕЛ НА ПЛАНА

Опазване на характерните местообитания в границите на защитена зона „Босна”.

Предоставяне на рамка за бъдещи решения за управление на защитената зона.

Като подцели могат да се поставят:

- Стриктно спазване на природозащитните нормативни документи за защита на хабитатите в защитена зона „Босна”.
- Координация и обмен на информация между институциите за ефективна охрана на защитената зона.
- Интегриране на настоящият План в общинските и регионални стратегии за опазване на хабитатите и тяхното население в защитената зона.
- Да се осъществи действен контрол и прекрати незаконната сеч на дървесина, нерегламентирано събиране на билки и браконьерството.
- Да се извърши научно изследване на хабитатите в границите на защитената зона.
- Повишаване на осведомеността на местното население от граничната зона на „Босна”, екологичната и природозащитно култура и се повиши чувствителността на местното население към проблемите на защитената зона и нейното опазване

Ефективният план за действие се базира на познаването на състоянието на защитената зона, характера на местообитанията, тяхното състояние, проблемите на зоната.

От тази гледна точка предлаганият план ще даде основните принципи за събиране на цялостната информация за защитената зона. Ще даде възможност да се формулират критериите за взимане на кардинални решения по отношение управлението и опазването на защитената зона.

Настоящият план за действие е необходим за да бъде изяснено състоянието на защитената зона, да се определят проблемите и нуждите на местното население за развитие на алтернативни дейности свързани със зоната.

За постигане целите на настоящият план за действие е необходимо съгласувани дейности между заинтересованите институции на общинско, областно и местно ниво. Само при съгласувани действия и съгласие между отделните страни е възможно да бъдат определени необходимите дейности за управление и опазване на защитена зона „Босна”.

МЕТОДОЛОГИЯ НА ПЛАНА

- Работни срещи с местното население до границите на защитената зона.
- Работни срещи с общинските ръководства на Созопол, Приморско, Царево.
- Работни срещи с ръководствата на Горските стопанства в Ново Паничарево и Царево.

Роли и отговорности

Дискусия по темата – защитена зона „Босна”

Предложения

Приемане на нови идеи

Открито поставяне на проблемите свързани със защитената зона

Съгласуване на дейностите за включване в бъдещия план за управление

Визия

Запазване естествения характер на природата в границите на защитена зона „Босна”, където са формирани естествени местообитания и свързаните с тях растителни и животински видове.

Управление на зоната за запазване първобитния характер на природата, нейното биорознообразие, като източник на допълнителен доход за местното население при развитие на познавателния, екологичния и селския туризъм.

Какво цели Планът за действие

По време на проведените срещи с местното население, общинските администрации и горските стопанства са определени основните ценности и насоки за бъдещо управление на защитената зона с прякото участие на местното население.

Дългосрочно опазване на природните дадености в защитената зона.

Използване на защитената зона за подпомагане на местния поминък и подобряване стандарта на живот на местното население граничещо със защитената зона.

Намаляване на конфликтите между отделните институции отговорни за опазването на защитената зона и местното население.

Повишаване на общественото познание за защитената зона и нейното управление.

Разработване на модел за управление на защитената зона при активното участие на местното население.

Приобщаване на местните неправителствени организации и населението в управлението и опазването на защитената зона.

Управлението и опазването на защитената зона да се базира на цялостни научни изследвания.

Международно сътрудничество за популяризиране на природата на защитената зона.

Законова основа

Представеният Предварителен план за действие е изготвен на базата на Закона за биологичното разнообразие и Наредба № 5 към същия закон, както и съобразен с Европейската директива за местообитанията 92/43.

Като защитена зона „Босна” се намира под контрола на природозащитните закони приети в страната. Природозащитните мерки за опазване на защитените зони са носочени към:

- Прилагане на природозащитното законодателство, което гарантира дългосрочното опазване на защитените територии свързани с определени хабитати.
- Проучване и разработване на проекти за опазване на редки местообитания и свързаните с тях растителни и животински видове.
- Разработване на План за управление на защитената зона при участието на местни природозащитни организации и местното население.
- Контрол и съгласувани дейности между институциите отговорни за опазване на природозащитните обекти.
- Съгласувани дейности между общински власти, Горските стопанства и поделенията на КОМПЕТЕНТНИТЕ ВЛАСТИ за предотвратяване на браконьерство на редки растителни видове, билки и животни обитаващи защитената зона.
- Медийни кампании за популяризиране природозащитния статус на защитената зона, нейното растително и животинско богатство и необходимостта за опазване.
- Образователни кампании сред местното население, ученици и студенти за ролята и мястото на защитените зони в българската природа.
- Използване на природните дадености на защитената зона за развитие на опознавателен и селски туризъм.

ЧАСТ V

ДЕЙНОСТИ, ОКАЗВАЩИ ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ПРЕДМЕТА НА ОПАЗВАНЕ

Една от основните заплахи е с антропогенен характер. На първо място може да се постави интензивното строителство по странджанското черноморско крайбрежие.

Горите са обект на интензивно сечене и браконьерство и палене на горите. От община Царево в защитена зона "Босна" попадат землища на населените места Бродилово, Велика, Изгрев, Кондолово, Фазаново и Царево. Във връзка с разработения нов ОУП на Царево се предлага урбанизация на сравнително малки територии до населените места т.е до регулационните граници. С това се цели обособяване на вилни зони с цел съживяване на населените места, създаване на заетост във връзка с развитието на туризма, което да доведе до повишаване стандарта на живот на населението в тези населени места. В случая не се засяга горски фонд, а се предлага промяна предназначението на земята на пустеещи площи в близост до населените места. Предлаганите терени граничат с потенциално защитена зона "Босна", без да попадат в нейните граници. (на юг от с. Фазаново и на север до с. Изгрев)

Режими за опазване

Забрана за провеждане на санитарни сечи с интензивност под 5 % . При естествените гори е допустимо и нормално естественият отпад (мъртвата дървесина) да бъде до 5% от запаса. Ако мъртва дървесина в насаждението е до 5% от запаса не трябва да се предвижда и извежда санитарна сеч. А в случаите когато се провежда санитарна сеч - на 1 ха. трябва да се оставят по минимум 15 м3. мъртва и суха маса.

Код на местообитание - 91S0, 91G0

Забрана за внасяне на не-местни произходи и видове при воденето на краткосрочно-постепенни сечи със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.

Код на местообитание - 91G0, 91S0

Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при издънкови насаждения с изключение на постепенни сечи с възобновителен период не по-малък от 10 години. Разрешените сечи се допускат при предварително естествено възобновяване или със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.

Код на местообитание - 91S0, 91G0

Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при високостъблени насаждения, с изключение на изборните и дългосрочно постепенните.

Код на местообитание - 91G0, 91S0

Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи с изключение на изборните при високостъблени насаждения.

Код на местообитание - 91G0, 91S0

Забрана за всякаква човешка дейност свързана с промяна на местообитанието и неговите характеристики.

Код на местообитание - 4030

Забрана за добив на листников фураж 91G0

Код на местообитание - 91 G0

Забрана за ограждане, включително за бази за интензивно развъждане на дивеча.

Код на местообитание - 91G0

Забрана за паша на кози.

Код на местообитание - 91S0

Забрана за паша.

Код на местообитание - 91G0

Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.

Код на местообитание - 91S0

Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива от социален или икономически характер или изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.

Код на местообитание - 91M0, 91G0

Задължително провеждане на отгледни сечи. 91S0

Код на местообитание - 91G0, 91M0

Запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

Код на местообитание - 91S0, 91G0

Увеличаване на турнуса на сеч с 20 години. 91G0

Код на местообитание - 91S0

Заплахи и лимитиращи фактори

Природни фактори

Глобално затопляне

Все още липсват конкретни данни за влиянието на промените в климата върху горската растителност. Затоплянето на климата неминуемо ще се отрази на водния режим на реките и почвената влага. Това, в крайна сметка, ще доведе до промени в абиотичните фактори на средата, в резултат на което ще настъпят промени в растителността. Косвеният ефект от ксерофитизацията е сукцесионно бърза промяна която ще рефлектира в крайна сметка във видовия състав на горската растителност.

Значимост: За момента тя може да се определи като ниска.

Екстремални климатични условия

Промените в резултат на парниковия ефект водят след себе си и до значителни климатични промени. През последните години се наблюдават промени в сезонните характеристики и по нашите географски ширини – непознати наводнения, обилни снеговалежи, ниски температури, горещини. Тези фактори също ще доведат до някои промени в горските екосистеми. Промяната на местообитанията ще доведе до промяна и във видовия състав на населяващите го животински видове. По време на обилни валежи е възможно формирането на водни потоци, които да измиват почвения слой и да доведат до ерозия или унищожаване на естествени местообитания. Ниските температури от своя страна крият рискове за растителността и оцеляване на редки представители на горската фауна.

Утъпкване на значими и защитени местообитания

Безконтролното навлизане в защитената зона от хора и домашни животни крие опасности от унищожаване на естествени местообитания. За предотвратяване на тази заплаха е наложително да бъдат разработени екопътеки по които да става придвижването на посетителите без да се засягат естествени и защитени местообитания.

Значимост: висока.

Антропогенни и подлежащи на управление фактори

Урбанизация

През последните десет години се наблюдава една усилена урбанизация на черноморското крайбрежие. Презастрояването и силната урбанизация в черноморските курорти доведе до влошаване на качествата на природната среда по тези места. Видът, който придобиха черноморските курорти и крайбрежната ивица по южното черноморие, няма нищо общо с запазване на първобитния характер на природата. Сега погледите на много хора са обърнати към населените места, които отстоят на малки разстояния от крайбрежната ивица. В много от тези населени места вече е започнало усилено изграждане на вилни сгради и почивни станции и цели ваканционни селища. Това поставя под заплаха онези територии, които са включени в границите на Натура 2000. Навременното запознаване на местното население с проблемите, които могат да се породят в резултат на урбанизиране на тези населени места ще даде възможност навреме да се реагира. Запазването на защитените зони и територии ще бъде от полза на местното население, което може да използва тези територии за развитието на познавателен, екологичен и селски туризъм. Това ще гарантира не само запазването на първобитната странджанска природа, но и ще даде възможност за развитието на един нов за района ресурс, който да дава допълнителни доходи на населението при строго спазване на националното природозащитно законодателство.

Употреба на хербициди и пестициди в горското стопанство

Използването на химични препарати в борбата с някои вредители по дървесната и храстова растителност може да има негативни последици за някои видове животни свързани с тази растителност. Химизацията може да доведе и до унищожаване на естествени местообитания с висока консервационна стойност. При необходимост борбата може да се води по биологичен път. Това ще даде възможност да бъде запазена първичната природа на защитената зона и нейното растително и животинско богатство.

Инфраструктурни съоръжения

Недопустими за териториите на защитената зона са изграждане през територията на зоната на подземни комуникации за инфраструктурни

проекти – енергоносители, съобщителна мрежа, канализации, пътища. Това може да доведе до фрагментиране на естествените местообитания на много видове с консервационна стойност, както и до унищожаване на естествени местообитания. В бъдещ план това може да доведе до често или постоянно човешко присъствие в защитените зони, което да наруши първообитния характер на зоната.

Билко събиране

Нерегламентирано и безконтролно навлизане в защитените зони по време на събиране на различни видове билки също може да има негативни последици за защитената зона. Най-често това става без предварително съгласуване с компетентните органи, масово и кампанийно. Това не дава възможност да се упражнява стриктен контрол по начина на събиране на билките, количествата и времето. Този начин на експлоатация на определени находища може да доведе до тяхното унищожаване. Събирането на билките, в много от случаите, става от неподготвени лица, което уврежда находищата и подкопава техните естествени запаси.

Събиране на сухоземни костенурки

Консумацията на костенурки в България е била непознато явление. Към консумация на тези животни се преминава по време на военните години 1912 – 1918 г. когато населението е гладувало и е било принудено да използва тези животни за храна. Събирането и търговия с тези влечуги започва през Втората световна война. Изкупуването е организирано от германската армия за изхранване на немското население. Консумацията на констенурки се практикува сред католическото население. В това отношение първенство държи Пловдивския регион.

В границите на защитена зона „Босна” са включени и двата вида сухоземни костенурки *Testudo graeca* и *Testudo hermanni*. За района на Странджа планина посегателство върху тези два вида има от страна на циганските катунци – дъвосекачи или тези които се занимават с получаването на дървени въглища. Посегателство върху костенурките има и от страна на билкари и гъбари. Често събирането на костенурки е свързано с отглеждането им в домашни условия или в тератиуми в учебни заведения. Това крие големи опасности за здравето на хората, които могат да бъдат заразени от салмонели и лептоспири. Браконьерството е свързано и с доставка на костенурки за износ извън границите на страната.

Пожари

През последните години сме свидетели на възникнали пожари в различни планински райони. В повечето от случаите това са умишлени

палежи с цел използване на дървесината. Унищожаването на дървеснат и храстова растителност е съпроводено и с унищожаването на естествени местонаходища и свързаните с тях растителни и животински видове. Изсичането на обгорялата дървесина след пожара и последващото разораване на района, водят до унищожаване и промяна на местообитанията и населяващата ги фауна. Повторното залесяване понякога не е съобразено с характера на терена, почвените условия и видвият състав на растителността за региона.

ЧАСТ VI

УПРАВЛЕНИЕ

Първите стъпки за разработване на план

Усвършенстване на законодателната нормативна база и инкриминиране на браконьерството.

Липса на ефективен контрол по прилагане на съществуващото законодателство.

Недостатъчна координация в действията на заинтересованите институции.

Недостатъчна просветна дейност сред местното население за значението и ролята на защитените зони и Natura 2000 за опазване първобитния характер на българската природа.

Недостатъчни средства за ефективна охрана на защитените зони.

Мудна съдебна система по отношение на нарушителите.

Сблъсък на интереси.

Разработване и прилагане на преки природозащитни мерки в защитена зона „Босан”

Разработване на план за управление на зоната.

Преки природозащитни мерки за запазване на редките обитатели на зоната и техните хабитати.

Съвместни акции с различни целеви групи за защита на зоната от браконieri и незаконни дейности.

Природозащитни мерки за опазване на естествените местообитания в зоната.

Дейности на местните екологични организации за опазване на защитената зона

Разработване на проекти за проучване и опазване на естествените местообитания в защитената зона.

Разработване и реализация на проекти за установяване и защита на редки представители на фауната в защитената зона.

Разработване на проекти и тяхната реализация по отношение на срещащите се в защитената зона дървесни и храстови видове растителност и цветна флора.

Разработване и прилагане на образователни и информационни кампании за опазването на защитената зона

Подготовка и издаване на рекламни материали – листовки, дипляни, диапозитиви, научно-популярни филми, картички и др.

Разработване и изнасяне на образователни лекции пред местното население, ученици, студенти и туристи.

Разработване на туристически еко-пътеки с нагледни материали за обитателите на защитената зона.

Повишаване осведомеността на населението за необходимостта от опазването на защитената зона

Информационни материали

За да бъде информирано местното население за значението на защитена зона „Босна” от особено значение е издаването на рекламни материали отнасящи се към целостта на защитената зона, така и за отделни редки и защитени видове растения и животни. С помощта на тези рекламни материали ще се популяризира не само защитената зона и нейното богатство, но ще се постигне екологично ограмотяване на местното население по отношение на ролята на тези зони за запазване на първобитния характер на природата.

Тези агитационни материали могат да бъдат систематични по отношение на редки растителни или животински видове, тяхното значение и място в екиосистемата на защитената зона. За информираността на населението може да спомогне и издаването на брошура за защитената зона, в която да намерят място нейното растително и животинско богатство, значението им за кръговрата в границите на защитената зона, както и необходимостта от тяхното опазване.

Провеждане на образователни кампании за популяризиране защитената зона.

В образователните кампании трябва да бъдат включени местните организации свързани със защитената зона, както и сдружението „Босна”. Тяхната главна роля ще бъде изнасянето на образователни лекции сред местното население посветени на Натура 2000 и защитена зона „Босна”.

Тези неправителствени организации могат да сътрудничат успешно с местните училища и да бъдат водещи в екологичното възпитание на подрастващите.

Образователни семинари могат да бъдат организирани и сред другите целеви групи от населението, както и сред студентите. Местните организации могат да бъдат в помощ и на служителите на КОМПЕТЕНТНИТЕ ВЛАСТИ при разясняване значението на защитената зона и съществуващите проблеми по отношение на нейното опазване от посегателства. Такива образователни дейности могат да бъдат организирани и съвместно с местните горски стопанства. Това ще даде възможност да се обединят усилията на местните организации и служителите от горските стопанства при съвместни акции по охрана на

защитената зона и предотвратяване на браконьерството и нерегламентирано събиране на редки растителни и животински видове.

Съвместни образователни дейности с медиите

Популяризирането на защитена зона „Босна”, нейното богатство и проблеми по опазването могат да бъдат основа за едно ползотворно сътрудничество с медиите. Материали посветени на проблемите и природните дадености и богатство на защитена зона „Босна” могат да намерят място на страниците на местните издания. Подобни появи могат да бъдат организирани с местните радиовъзли и кабелни телевизии.

Печатни издания

Местните организации могат да станат инициатори за издаването на методични ръководства посветени на защитена зона „Босна”, които да бъдат ползвани в училищата, университетите и населението в граничните райони със защитена зона „Босна”. Тези практически ръководства могат да бъдат успешно използвани от преподавателите по биология в училищата и преподавателите в университетите при обучение на студенти по екологични специалности.

В такива печатни издания могат да намерят място застрашените от изчезване видове и местообитания в защитена зона „Босна”.

Мониторинг и проучвания

Местните организации свързани със защитена зона „Босна” могат да станат инициатори за разработване на проект за финансиране на мониторинг за биоразнообразието в границите на защитената зона, състояние, проблеми и въздействието на отделни фактори върху цялостната екосистема.

Необходимо е плануване на цялостно проучване на флората и фауната в границите на защитената зона, тяхното състояние, развитие и проблемите по тяхното опазване.

Отношение на местното население към защитена зона „Босна”

От направените посещения и срещи с местното население граничещо със защитена зона „Босна” се изясни липсата на каквато и да е информация по отношение задачите и целите на Натура 2000 и ролята на защитените зони и територии в страната. Това още веднъж потвърди липсата на навременна информация и информиране на населението за европейската политика по отношение на опазване на околната среда, както и липсата на национална политика за информиране на местното население преди обявяването на определени райони като част от Натура 2000. Липсата на такава информация създаде не малко негативна реакция в отделни части на страната. При разясняване на същността и

значението на европейската екологична мрежа Натура 2000 и възможностите да се използват земите на собствениците попадащи в такава зона, корено променят становището на населението и те приемат тези зони, не като забрана и лишаване от правата им върху имотите, а като начин да се запази природата при разумно нейно използване.

В това отношение важна роля трябва да имат местните организации създадени за защитена зона „Босна”, както и сдружение „Босна”, което ще обединява цялостната политика и дейности на тези местни организации. В своята практическа дейност тези организации трябва да водят разяснителна дейност сред населението и с тяхна помощ да променят нагласите им към позитивно мислене и използване на тези територии за развитие на опознавателният, екологичният и селския туризъм при използване на природните богатства на защитените зони.

Икономическо значение

От икономическа гледна точка защитените зони могат да се разглеждат, като допълнителен източник на средства за местното население. Като използват природните богатства на защитената зона „Босна” при стриктно спазване на природозащитните закони, е възможно развитието на опознавателен, екологичен и селски туризъм. Развитието на една такава дейност не само ще популяризира природните богатства на защитената зона, но и ще стане приоритетна задача на населението при нейното опазване. Това ще гарантира по-голям интерес към първобитния характер на тази част от Странджа планина и възможностите за икономически просперитет на местното население.

ЧАСТ VII

НАСТОЯЩО И БЪДЕЩО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНА ЗОНА „БОСНА”

Настоящо управление

В настоящия момент управлението на защитена зона „Босна” се основава на Закона за биологичното разнообразие обнародван в ДВ Бр. 77 / 09.08.2002 г.

С Наредба № 8 /12.12.2003 г.(обнародвана в ДВ 4 / 16.01.2004г) се определят реда и условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните въведени със Закона за биологичното разнообразие за животински и растителни видове от Приложение №3, за животински видове и Приложения № 4, за всички видове диви птици, извън тези от Приложение № 3 и 4 и за използване на неселективни уреди, средства и методи за улавяне и убиване от Приложение №5.

Бъдещо управление на защитена зона „Босна”

1. Маркиране на месторазположението на естествените хабитати

Въз основа на проучване на естествените местообитания, в границите на защитената зона, с консервационна стойност да се разработи карта за тяхното месторазположение.

2. Мониторинг

Правилното управление и опазване на защитената зона изисква системен анализ на състоянието на хабитатите, численост и състояние на обитаващите ги популации.

Провеждането на такъв мониторинг изисква приемането на методика на мониторинга съгласувана между заинтересованите страни – НПО, Горските стопанства и РИОСВ.

ИАОС подготвя Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие, която трябва да се превърна в национален център в който да пъстърват данните за състояние на популациите от приоритентни видове от флората и фауната.

Мониторинг може да се извършва и на местно ниво с цел формиране на база данни, които да се използват при взимане на правилни управленски решения.

Дейности влияещи на популациите в защитената зона

Лов

Стриктно да се спазват природозащитните разпоредби относно забраната за ловуване в защитени зони. Важно е да се ограничи навлизането от разрешените за лов ловни полета граничещи с защитената зона на нейно територия и извършване на отстрел на дивеч.

Бракониерство

Бракониерството в защитените територии и защитените зони оказва негативно въздействие върху структурата и числеността на популациите. По време на прехода, поради политическа нестабилност, проявената незаинтересованост от контролните органи в краен резултат доведоха до незаконно ловуване в такива територии. За съжаление доказването и наказването на браконьерството се оказва доста трудна у нас.

За преодоляване на това негативно явление сред ловците е наложително разясняване на проблема и обединяване усилията на заинтересованите страни за въвеждане на защитни мерки за намаляване на браконьерството в защитените зони.

Мерки за предотвратяване на браконьерството

Като преки мерки за намаляване и предотвратяване на браконьерството е организиране на проверки на ловни дружинки по време на разрешен лов от местните екологични организации грижещи се за защитената зона, Горските стопанства, КОМПЕТЕНТНИТЕ ВЛАСТИ и РИОСВ.

Целта е да се предотврати незакония лов в защитените зони по време на ловния сезон.

Предложение за изменение на Закона за лова и опазване на дивеча по отношение отговорностите на участниците в групов лов и задължението да се съобщи за установени нарушения по чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие, Приложение III.

Целта е да се намали браконьерството в защитени зони по време на групов разрешен лов.

Криминализиране по реда на член 278в, ал.4 от Наказателния кодекс на незаконен лов, поставяне на капани и примки в границите на защитената зона.

Целта е ограничаване на браконьерството и убиване на защитени видове животни за трофеи.

Разработване на ефективна система за стимулиране на местните жители, които сигнализират за извършено браконьерство в защитената зона.

Целта е повишаване контрола и превенцията върху незаконния лов на местно ниво.

При установяване на нарушители да се сезира прокуратурата

Целта е да се намалят делата отпаднали поради липса на свидетели, доказателствен материал или връзки и корупцията.

Обединяване усилията на всички заинтересовани страни за успешно решаване на проблема с браконьерството – НПО, КОМПЕТЕНТНИТЕ ВЛАСТИ, РГС, РИОСВ при изготвяне на местни планове за действие срещу браконьерството.

Повишаване осведомеността на различните целеви групи

Провеждане на семинари и лекции с представители на ПП, ГС, ДДС, СЛРБ, РИОСВ, КОМПЕТЕНТНИТЕ ВЛАСТИ и Прокуратурата.

Целта е: да се информират представителите на тези организации и съгласуват мерките за борба срещу незаконния лов.

Изработване на рекламни материали – листовки, дипляни, стикери, статии в местния печат, предавания по местни кабелни телевизии за значението и предназначението на защитените зони и тяхното опазване от браконьерство.

Целта е повишаване осведомеността и природозащитната култура на местното население и целевите групи.

Разпространение на настоящия План за действие.

Целта е да се популяризира и повиши осведомеността на населението за ролята и мястото на защитената зона.

Да се покаже на местното население, че защитената зона може да стане място за допълнителен доход и развитие на познавателния и селски туризъм.

Опазване на местообитанията

Местните организации и сдружение „Босна” да организират постоянен мониторинг на състоянието на естествените хабитати в защитената зона, възможните въздействия върху тях и промените за да могат да бъдат своевременно взети мерки за тяхното опазване. Защитата на естествените местообитания е защита на много други видове свързани с тях.

Опазване на горските екосистеми

За цялостно опазване и подобряване на естествените местообитания в границите на защитената зона е необходимо:

- Установяване и оценка на наличните горски екосистеми в защитената зона.

- Разработване на стратегия за развитието на горските екосистеми в защитената зона, чрез подпомагане тяхното естествено възстановяване. Оазване на горските смесени насаждения важни за защитената зона.
- Запазване и увеличаване на ключови местообитания, коридори за преминаване и генетичен обмен между видовете.

Мерки за опазване на естествените местообитания

- Прилагане на засилени охранителни мерки на ключови местообитания на защитени видове.
- Забрана за изграждане на инфраструктурни елементи в значими естествени местообитания за определен вид.
- Ограничаване на горскостопанските мероприятия в райони, където се разполагат значими естествени местообитания.
- Ограничаване на достъпа на лица в естествени местообитания, свързани с дейности по билкосъбиране, гъбари, туристи, овчари по време на периода на създаване на ново поколение – март-юли.
- Горско стопанските дейности по подържане на горските екосистеми да се извършват извън размножителния период и след завършен прелет на мигриращите видове.

Битово замърсяване на защитената зона

Неизбежен продукт на съвременната цивилизация са отпадъците. В големите населени места този въпрос е решен с прилагането на определена технология за събиране и депониране на битовите отпадъци. В малките населени места този въпрос все още не е намерил окончателно решение. Формираните бигтови и други селскостопански отпадъци се изхвърлят на нерегламентирани за целта места. В покрайнините на населените места се формират нерегламентирани депа за отпадъци, които създават допълнителни затруднения на местните управи. Тези неорганизираните депа за отпадъци с различен състав представляват сериозна опасност за представителите на дивата фауна. Особено това крие рискове, когато тези депа са в или в непосредствена близост до защитени територии. Такива сметища привличат много диви животни, където намират лесна храна, която крие опасност за техния живот. За да бъде избегната тази опасност е необходимо:

- Да не се допуска формиране на нерегламентирани депа за отпадъци в близост до защитената местност.
- Когато такива депа са изградени в близост до защитена местност да бъдат оградени с което да се ограничи свободния достъп до тях.
- Премахване на нерегламентирани депа за отпадъци и санкциониране на лицата участвали в тяхното създаване.
- Населените места в които има внедрена технология за събиране на отпадъците в контейнери да бъдат винаги

затворени. Редовно извозване до регламентираните депа за отпадъци.

- Контрол по време на посещение на туристи в защитената зона по определените екологични пътеки за недопускане безразборно изхвърляне на отпадъци.
- Редовно информиране на местното население за последиците и рисковете от безработно изхвърляне на отпадъци извън определените места.
- Предварителна информираност на туристическите групи и индивидуалните посетители за опасността и последиците от оставяне на хранителни продукти и амбалаж в защитената местност.

ЧАСТ VIII

ЗАЩИТЕНА ЗОНА „БОСНА” И ТУРИЗМА

Предпоставки за развитие на познавателен и екотуризм

България е добила славата на страна с богата и красива природа. Ежегодно страната ни се посещава от различни държави в Западна Европа и други континенти за да се запознаят с девствената българска природа. В световен мащаб все повече се развива добива популярност екологичния туризъм. Много националности проявяват интерес към българския селски туризъм и познавателния туризъм свързан с наблюдение на редки представители на орнитофауната, редки насекоми, ендемични растителни видове известни само от нашата страна. Към българската природа проявяват интерес и любителите фотографи, художници.

Развитието на този вид туризъм в защитена зона „Босна” изисква съчетаване на природните дадености с интереса на туристите за да бъде запазена тази уникална българска природа. Организирането на такъв туризъм изисква и голяма отговорност. За популяризиране на тази природна даденост е необходима предварителна реклама. Показването на запазената българска природа ще издигне авторитета на страната, която съчетава нейното опазването и развитието на познавателния екологичен туризъм.

Опазването на естествените местобитания е свързано с запазване и на определени видове, които ги обитават. Екотуристите проявяват по-голям интерес към възможността да наблюдават отделни представители на дивата флора и фауна в техните естествени условия на живот. Срещата с живи представители в горските екосистеми преразвиват повече емоции и преживяване от тези видове показани в природите музеи.

Време е местното население край границите на защитена зона „Босна” да разберат, че обявяването на тази територия за защитена може да им донесе икономическа изгода. Посещението на туристи ще доведе до развитие на селския туризъм в тези населени места, което ще промени облика на селата и ще повиши техния жизнен стандарт. Ще се създадат предпоставки за развитие на семейния бизнес – семейна хотелска база, заведения, кафенета, магазини за сувенири.

Съчетаването на познавателния и селския туризъм с местния бит и обичаи ще засили още повече интереса на туристите. На туристите освен природните дадености трябва да бъдат показани и запазените исторически места и археологични обекти. По този начин ще се запълни цялата програма на посетителите в дадено населено място.

Реализирането на такъв род туристическа дейност свързана със защитена зона „Босна” може да се осъществи чрез:

- Наблюдение на горските обитатели и фото лов.
- Посещение на места със запазени естествени местообитания и редки растителни видове.
- Комбиниране на познавателния туризъм с екологичен туризъм – наблюдение на редки представители на орнито фауната, посещение

на природни забележителности, наблюдение и фотолов на редки насекоми, посещение на културни паметници, запознаване с предания и легенди свързани с определени култови места.

- Предлагање на сувенири свързани със защитената зона.
- Създаване на информационен център в който се представя по атрактивен начин информация за защитената зона и нейните обитатели.

Туристически дейности

- Да се направи предварителна оценка на възможното влияние на туристическата бъдеща дейност върху естествените местообитания и тяхното население.
- При изграждане на екологичните пътеки за се избягват естествените местообитания с висока консервационна значимост.
- Да се избягват дейности, които водят до разрушаване на естествените местообитания и смущаване на видовете, които ги населяват

Предпоставки за развитие на този род туризъм

Трайно запазване на природните дадености в защитената зона.

Разработване и изграждане на екологични пътеки в защитената зона.

Изработване на рекламни табла с представители на защитената зона.

Обучение на местни лица за водачи.

Организиране на допълнителни услуги – сувенирни магазини, леглова база, ресторанти, кафета, фолклорни програми.

Информирание на обществеността и участие при взимане на решения отнасящи се до защитена зона „Босна”

Планът за действие трябва да бъде широко дискутиран от местните хора, които се намират внай-близо до защитената зона и са заинтересовани от нейното запазване и рационално използване. На местното население трябва да се покаже необходимостта от запазване на защитената зона с тяхното активно участие, което ще им донесе допълнителни доходи.

Подкрепата на плана за действие ще им даде възможност сами да участват в управлението и опазването на защитената зона, като място за развитие на познавателен, екологичен и селски туризъм.

Финансиране на плана за действие

Местни източници на финансиране

1. Фонд ПУДОС на МОСВ – конкретни приоритетни дейности.

2. Финансиране от отделни министерства.
3. Местни и регионални финансови ресурси.
4. По линията на научни проекти.

Международни източници

1. Програма Лайф на ЕС - <http://www.ec.europa.eu/environment/life>
2. European Natural Heritage Fund (Euronatur) www.euronatur.org

Изпълнение и корекции на плана

Предлаганият Предварителен план за действие е отворен и ще може да бъде коригиран на база неговата ефективност при прилагане съобразно условията. Създаденото сдружение „Босна” ще ръководи и отговаря за неговото актуализиране и изпълнение.

На базата на този план сдружение „Босна” трябва да разработи план за управление на защитената зона.